

QUÂN GIAI VÀ QUÂN LUẬT

TP. NGUYỄN HỮU THỤY

Tôi gia nhập quân đội, và sau một thời gian tập sự tại nha Quân pháp, tôi được bổ nhiệm làm Phó Ủy viên chính phủ do một nghị định liên bộ Quốc phòng và Tư pháp. Tổ chức tòa án bên nha Quân pháp không giống như tổ chức tòa án bên dân sự, không phân chia ra ngành thẩm phán xử án và ngành thẩm phán công tố. Một phó ủy viên chính phủ sau khi được bổ nhiệm, có thể được chỉ định làm thẩm phán công tố để ngồi tòa hay dự thẩm quân sự để phụ trách việc hỏi cung, tùy theo nhu cầu công vụ. Tôi được bổ nhiệm làm dự thẩm tại một tòa án quân sự, lúc này tôi mang cấp bậc thiếu úy. Tại nhiệm sở mới, tôi trình diện viên thiếu tá ủy viên chính phủ, là sĩ quan đứng đầu tòa.

Cũng nên nói qua về cơ cấu của một tòa án quân sự. Đứng đầu tòa là Ủy viên chính phủ như đã trình bày. Chánh thẩm thường có cấp bậc cao hơn hay ít nhất cũng bằng với cấp bậc của Ủy viên chính phủ, nhưng Chánh thẩm không có văn phòng tại tòa án và không can dự vào việc điều hành tòa án, chỉ đến tòa khi có phiên tòa để chủ tọa mà thôi. Ngoài những phòng công tố, những phòng dự thẩm và phòng lục sự mà tòa nào cũng có, tòa án quân sự còn có một phòng điều hành để phụ giúp ủy viên chính phủ trong việc khởi tố. Phòng điều hành làm phiếu trình cho ủy viên chính phủ để đề nghị trực tố nếu thấy hồ sơ quả tang hoặc các sự kiện đã rõ ràng hay đề nghị chuyển qua phòng dự thẩm để điều tra thêm. Nếu bị can là một sĩ quan, hồ sơ sẽ do phòng điều hành của nha quân pháp phụ trách và người quyết định khởi tố là giám đốc nha quân pháp. Mô tả như vậy để thấy rằng ủy viên chính phủ là ông vua một cõi.

Trong quân đội vấn đề kỷ luật rất là quan trọng. Chính vì vậy mà người ta nói rằng kỷ luật là sức mạnh của quân đội. Vì kỷ luật của quân đội mà người ta đặt ra hệ thống quân giai. Quân giai là hệ thống trên dưới. Cấp dưới phải tuyệt đối phục tùng cấp trên. Thử một lần ra trận mà mạnh ai điều hành động theo suy nghĩ riêng của mình thì lính cũng chết, mà quan cũng chết, và chắc chắn tướng cũng phải chết theo.

Ngày đầu trình diện, ông thiếu tá ủy viên chính phủ đã đóng vai như một cấp chỉ huy ngoài mặt trận, đã chỉ thị cho tôi phải làm như thế nọ, phải làm như thế kia, Là một sĩ quan thuộc quyền, tôi giữ thái độ im lặng như tỏ ý phục tùng. Ông thiếu tá ủy viên chính phủ có vẻ hài lòng với thái độ phục tùng của tôi. Nhưng chưa được bao lâu, ông thiếu tá ủy viên chính phủ đã cho người mời tôi lên gặp. Tuy không lớn tiếng, nhưng ông thiếu tá cũng đã dẫn giọng:

. - Sao tôi nói cái gì ông cũng vâng dạ rồi đến lúc làm lại tự làm theo ý ông.

Tôi yên lặng không trả lời, để từ từ rồi ông thiếu tá sẽ tự hiểu, rằng đây là ở tòa án chứ không phải ngoài mặt trận. Ông thiếu tá ủy viên chính phủ quên rằng tôi, ngoài tư cách một quân nhân, một thiếu úy dưới quyền ông, nhưng tôi còn là một thẩm phán quân sự. Là thẩm phán, tôi không hành động theo ý kiến bốc đồng của cá nhân tôi, mà tôi phải quyết định theo

lương tâm của một thẩm phán và theo quân luật cũng như mọi luật lệ liên quan. Xin ông thiếu tá ủy viên chính phủ thông cảm.

Sự thực cách đối xử rất khó chịu của ông thiếu tá ủy viên chính phủ nợ đối với tôi chỉ là biệt lễ. Trong Quân pháp tuy trong lúc làm việc hay ngồi tòa vẫn phải giữ lễ cho phải phép để cho “quan trên ngó xuống, người ta trông vào”, nhưng trong nội bộ, khi sinh hoạt với nhau, anh em quân pháp đối xử với nhau rất thân thiện. Chính vì vậy mà trong quân pháp, nhiều vị có chức, có quyền mà lại mang những hỗn danh chẳng tương xứng chút nào với chức quyền của mình. Sau đây là những thí dụ:

Đại tá Lê Đình Lục, phó giám đốc nha Quân pháp. Hỗn danh: Lục tạ vì rất chăm lo tập tạ.

Đại tá Đào Trọng Lạc, Chánh thẩm tòa an quân sự thường trực vùng 4. Hỗn danh: Anh Năm đậu phộng. Cái tên tự giải thích.

Đại tá Ngô Quý Thuyết, Ủy viên chính phủ tòa án quân sự mặt trận vùng 4 chiến thuật, Hôn danh: Ngô Quý Tòa vì vẻ trịnh trọng của nhân vật này.

Đại tá Nguyễn Văn Quý, trước ở nha quân pháp nhưng sau này sang làm việc tại văn phòng cố vấn pháp luật phủ tổng thống. Đại tá Quý hiện nay vẫn còn sinh hoạt với hội Ái hữu luật khoa. Hôn danh: Quý lùn, vì có chiều cao khiêm tốn.

Trung tá Trần Văn Thục, trước là Ủy viên chính phủ tòa án quân sự mặt trận vùng 2 sau về nha quân pháp. Hỗn danh: Trần Văn Thục địa. Cái tên tự giải thích.

Trung tá Nguyễn Hữu Khang. Hỗn danh: Khang lồi, vì có cặp mắt ôc nhồi.

Trung tá Vinh. Hỗn danh: Vinh mù vì có cặp kính cận thị đáng nể.

Ồi còn ai nữa, tôi chỉ còn nhớ được bấy nhiêu tên thôi.

Không phải chỉ trong trường hợp cá nhân tôi mà trong một trường hợp điển hình khác quân giai cũng phải nhường bước trước quân luật đó là việc tập sự của các sĩ quan quân pháp. Để được bổ nhiệm làm thẩm phán quân sự, một sĩ quan phải có ít nhất là văn bằng cử nhân luật khoa và phải tập sự một thời gian trước khi được bổ nhiệm. Những sĩ quan tập sự này không phải chỉ có nhưng chuẩn úy mới tốt nghiệp từ quân trường mà còn có nhưng sĩ quan ở nhưng đơn vị khác sau khi lấy được bằng cử nhân luật muốn chuyển ngành về quân pháp. Tất cả những sĩ quan tập sự này đều được đưa về phòng điều hành của tòa để học việc. Trưởng phòng điều hành đều là những thẩm phán quân sự nhưng nhiều khi những trưởng phòng này lại mang cấp bậc thấp hơn là những sĩ quan chuyển ngành. Do đó nhưng sĩ quan chuyên ngành vẫn phải chịu sự chỉ huy của sĩ qua trưởng phòng dù sĩ quan trưởng phòng mang cấp bậc thấp hơn.

Tuy nhiều khi bị lép vế vì bị chỉ huy bởi một sĩ quan có cấp bậc thấp hơn chỉ huy, nhưng những sĩ quan chuyển ngành lại có ưu thế về một phương diện khác. Thường những vị này là những người lớn tuổi, đã có gia đình và có con gái đến tuổi cập kê nên có nhiều sĩ quan quân pháp trẻ tuổi và chưa vợ xúm vào nịnh bợ để mong được làm con rể. Nhiều cuộc hôn nhân đã

thành trong trường hợp này. Chỉ mong một điều là những ông bố vợ náy sẽ không bị đấm như một câu tục ngữ đã từng trù yếu lá “bố vợ phải đấm”.

Cuối cùng là một chuyện liên quan đến quân giai của nha quân pháp. Hồi mới di cư năm 1954, cả nha quân pháp không có một sĩ quan nào có cấp bậc đủ cao để đưa ra làm giám đốc nha quân pháp vì vậy nhà nước phải đồng hóa cấp bậc đại tá cho một vị hội thẩm tòa thượng thẩm Sài gòn để đưa sang làm Giám đốc nha Quân pháp, Vị hội thẩm này chưa bao giờ đi lính và cũng chẳng biết gì về chuyện lính tráng. Ngày thù hai, như thường lệ, có lễ chào cờ. Là sĩ quan cao cấp, đại tá giám đốc đứng ra chủ tọa lễ chào cờ. Theo lễ nghi quân cách, toán lính bồng súng chào, đại tá cũng chào để đáp lại, nhưng cụ giờ thẳng cánh tay ra phía trước như Hitler của Đức quốc xã khiến cho thượng sĩ đi theo để chăm sóc cho cụ đại tá phải lên tiếng nhỏ,

- Cụ ơi, nhà binh không có chào như vậy. Cụ làm ơn kéo cánh tay vào sát vành mũ.

Trên đây là những điều xảy ra cho bản thân tôi, những điều tôi đã chứng kiến và những điều tôi đã nghe nói lại trong thời gian tôi ở tòa án quân sự và nha quân pháp.